

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини
«Україна»
Хмельницький інститут соціальних технологій

Кожушко О. О.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАПИСАННЯ ТА
ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
ОСВІТНІХ СТУПЕНІВ «ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ
БАКАЛАВР» ТА «БАКАЛАВР»

галузі знань 81 «Право»
спеціальності 081 «Право»

Хмельницький
2025

УДК 378:340.12 (072)

М 74

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»
(протокол №4 від 27 лютого 2025 року)*

Рецензенти:

- Бернюков А. М. – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри правових та інформаційних технологій Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»
- Кравчук О. В. – кандидат юридичних наук, професор, доктор наук з державного управління, професор кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

М 74 Методичні рекомендації з написання та захисту курсових робіт для здобувачів освіти освітніх ступенів «фаховий молодший бакалавр» та «бакалавр» спеціальності 081 «Право»: метод. посіб. / укладач О. О. Кожушко. Київ : Університет «Україна», 2025. 45 с.

Ці методичні рекомендації складено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», державних стандартів вищої освіти України, Положення про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі закладу вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Хмельницький інститут соціальних технологій

УДК 378:340.12 (072)

© Кожушко О. О. 2025

© ХІСТ Університету «Україна», 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
-------------------	----------

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА САМОСТІЙНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1.1. Сутність, мета, завдання, типи науково-дослідної діяльності.....	6
1.2. Загальні принципи наукової праці дослідника	7
1.3. Вимоги до раціональної організації праці науковця	7
1.4. Обов'язки здобувача-дослідника, його особистісні якості.....	9

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

2.1. Вибір теми дослідження та визначення наукового апарату	10
2.2. Вибір методів дослідження	11
2.3. Вимоги до структури роботи	12
2.4. Вимоги до написання вступу.....	12
2.5. Рекомендації до написання основних розділів курсової роботи.....	13
2.6. Вимоги до формулювання висновків.....	14
2.7. Вимоги до оформлення посилань.....	15
2.8. Вимоги до оформлення таблиць та рисунків.....	16
2.9. Вимоги до оформлення списку використаних джерел..	16
2.10. Вимоги до оформлення додатків.....	17
2.11. Загальні вимоги до оформлення тексту роботи.....	18

РОЗДІЛ 3. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Основи академічної доброчесності	19
3.2. Вимоги до доповіді під час захисту курсової роботи....	21
3.3. Захист курсової роботи.....	22

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	23
ДОДАТКИ	25

<i>Додаток А.</i>	Приклад формулювання наукового апарату курсової роботи («фаховий молодший бакалавр»)	25
<i>Додаток Б.</i>	Приклад формулювання наукового апарату курсової роботи («бакалавр»)	26
<i>Додаток В.</i>	Зразок оформлення титульної сторінки до курсової роботи	28
<i>Додаток Г.</i>	Зразок оформлення змісту курсової роботи	29
<i>Додаток Д.</i>	Приклад обґрунтування актуальності дослідження	31
<i>Додаток Е.</i>	Приклад формулювання ступеня дослідженості проблеми	32
<i>Додаток Ж.</i>	Приклад формулювання висновків	33
<i>Додаток З.</i>	Приклад оформлення таблиць.....	35
<i>Додаток И.</i>	Приклад оформлення ілюстрації	36
<i>Додаток К.</i>	Приклади бібліографічного опису, який наводять у списку використаних джерел.....	37
<i>Додаток Л.</i>	Орієнтовні теми курсових робіт.....	41

ВСТУП

Науково-дослідна діяльність у закладах вищої освіти спрямована на забезпечення розвитку в майбутніх спеціалістів схильності до пошуково-аналітичної роботи, до креативного вирішення професійних завдань, а також на формування навичок використання методів наукового аналізу для розв'язання актуальних питань у сфері права.

Основними формами науково-дослідної роботи здобувачів освіти є підготовка курсових робіт.

Курсова робота представляє собою самостійну наукову працю здобувача освіти з конкретної навчальної дисципліни, що входить до циклу професійної підготовки. Завданням курсової роботи є закріплення, поглиблення та систематизація знань з відповідної навчальної дисципліни, отриманих здобувачами в процесі навчання, а також їх практичне застосування для вирішення фахових завдань.

З ухваленням Законів України «Про вищу освіту» (2014 р.) та «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.) відбулися суттєві трансформації у системі ступеневої підготовки майбутніх фахівців за трьома рівнями освіти («фахова передвища освіта», «перший (бакалаврський) рівень», «другий (магістерський) рівень»).

У Хмельницькому інституті соціальних технологій здійснюється багаторівнева підготовка майбутніх правників за рівнями передвищої та вищої освіти, що передбачає здобуття ступенів «фахового молодшого бакалавра» та «бакалавра».

Курсові роботи виконуються здобувачами освіти під час навчання на рівні фахової передвищої освіти та бакалаврату.

Структура, зміст і оформлення цих наукових робіт мають багато спільного, проте існують також певні відмінності та специфічні особливості, які необхідно враховувати під час написання та захисту курсових робіт з права в умовах ступеневої освіти.

З метою допомоги здобувачам освіти у швидкому розумінні особливостей підготовки цих робіт на кожному рівні

освіти було розроблено методичний посібник «Методичні рекомендації з написання та захисту курсових робіт для здобувачів освіти освітніх ступенів «фаховий молодший бакалавр» та «бакалавр» спеціальності 081 «Право». Зміст цього посібника значно спрощує процес самостійного ознайомлення з вимогами до написання та оформлення курсової роботи.

РОЗДІЛ 1

ХАРАКТЕРИСТИКА САМОСТІЙНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1.1 Сутність, мета, завдання, типи науково-дослідної діяльності

Науково-дослідницька діяльність – це розумова робота, спрямована на здобуття знань, навичок і вмінь, необхідних для вирішення актуального питання.

Основними формами науково-дослідницької діяльності, які виконують студенти закладів фахової передвищої та вищої освіти, є курсові й дипломні проекти.

Курсові роботи готуються здобувачами освіти під час здобуття освітньо-професійного рівня «фаховий молодший бакалавр» і «бакалавр».

Курсова робота – це своєрідний підсумковий проект, що є результатом засвоєння певної дисципліни й має на меті розширення теоретичних знань і вдосконалення навичок науково-дослідницької роботи здобувача освіти.

Завдання курсових робіт:

- формування наукового світогляду, оволодіння методами дослідницької діяльності;
- досягнення високого рівня професійної підготовки;
- розвиток креативного мислення та особистісних здібностей здобувачів у розв’язанні практичних завдань;
- оновлення й удосконалення отриманих знань;
- формування вміння застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності;
- набуття навичок самостійної науково-дослідницької роботи.

Найпоширенішими типами курсових робіт є теоретичні дослідження.

Теоретичні дослідження присвячені аналізу й вивченню теоретичних аспектів правових явищ, а також у вивченні міжнародного досвіду та законодавчих практик.

1.2 Загальні принципи наукової праці дослідника

Кожен науковець повинен розуміти особливості наукової творчості загалом і специфіку своєї галузі зокрема. У процесі творчої діяльності велике значення має старання й добре впорядкована робота. Життєписи видатних дослідників підтверджують, що їхні досягнення є наслідком тривалої праці, неабиякого терпіння й зосередженості, виняткової наполегливості та рішучості.

Чим краще організована робота науковця, тим більш вагомих результатів він може досягти за короткий проміжок часу. І навпаки, за погано налагодженого процесу дослідження збільшується термін його виконання, що негативно позначається на якості й знижує загальну продуктивність.

Існують *основні принципи наукової діяльності* – ключові засади, дотримання яких сприяє підвищенню ефективності роботи дослідника.

До них належать: креативний підхід, аналітичне мислення, системність, динамічність, самодисципліна, ощадливість (самообмеження), самовдосконалення, критичний підхід і здатність до самокритики.

1.3 Вимоги до раціональної організації праці науковця

Раціональне планування наукової діяльності передбачає досягнення максимальних результатів за мінімальних витрат часу та зусиль.

Ефективна організація наукової роботи складається з двох ключових аспектів: планування діяльності та облаштування робочого простору.

Планування діяльності може формуватися у двох напрямках: на день та на тиждень.

На день

1. Найкращий період для виконання складних і творчих завдань – з 10:00 до 12:00 та з 14:00 до 17:00.

2.Розпочинаючи роботу, перші 10 хвилин доцільно приділити повторному перегляду вже підготовленого матеріалу й внесенню необхідних коригувань.

3.Під час роботи за комп'ютером і з літературою необхідно кожні 45 хвилин робити 15-хвилинну перерву, а загальний час роботи за монітором не повинен перевищувати 4 години на добу.

На тиждень

1.Найвища продуктивність спостерігається у вівторок, середу й четвер, тоді як понеділок і субота є менш ефективними. Тому важливо планувати основну наукову діяльність на дні, що припадають на пік працездатності.

Організація робочого простору

–Підтримання порядку на робочому столі: на поверхні мають знаходитися лише ті документи, які необхідні в даний момент.

– Правильне розташування комп'ютера:

–монітор має бути на рівні очей;

–відстань між екраном і обличчям – не менше 40 см;

–клавіатура повинна знаходитись приблизно за 10 см від краю столу;

–робочий стілець має мати спинку і, бажано, підлокітники.

–Рациональне розміщення матеріалів у шухлядах, шафах і картотеках дозволяє автоматизувати більшість процесів і значно заощаджує час.

–Якісне освітлення: світло повинно падати зверху та зліва.

–Комфортний температурний режим у приміщенні – 18-20°C.

–Мінімізація шуму: перед початком роботи бажано вимкнути телевізор, радіо та інші пристрої, що створюють звукові перешкоди, оскільки вони сприяють швидкій втомі.

–Створення позитивної атмосфери: використання в інтер'єрі відтінків бежевого й зеленого кольорів сприяє покращенню емоційного стану й підвищенню продуктивності.

1.4 Обов'язки здобувача-дослідника, його особистісні якості

Досягнення високих результатів у науково-дослідницькій роботі можливе лише за умови дотримання здобувачем низки обов'язків.

Основні обов'язки здобувача-дослідника:

- своєчасно обрати тему наукового дослідження;
- ознайомитися з вимогами до написання, оформлення та графіком виконання роботи;
- у встановлений термін спільно з керівником розробити науковий апарат і структуру роботи та дотримуватися їх у процесі дослідження;
- враховувати рекомендації наукового керівника, систематично й ретельно опрацьовувати наукову та довідкову літературу;
- у зазначений строк подати керівнику коректно оформлену роботу для підготовки рецензії та відгуку;
- належним чином підготуватися до захисту наукового дослідження.

Результативність роботи дослідника значною мірою залежить від наявності в нього комплексу особистісних та професійних якостей, зокрема:

- відповідальність;
- організаторські здібності;
- комунікабельність;
- пунктуальність;
- креативність;
- уважність;
- доброзичливість;
- допитливість;
- ініціативність;
- професійна компетентність.

РОЗДІЛ 2

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ

2.1 Вибір теми дослідження та визначення наукового апарату науково-дослідної роботи

Головним завданням здобувача-дослідника є визначення теми наукового дослідження.

Тема дослідження – це формулювання явища, яке підлягає вивченню та стосується певної галузі науки.

Тематика курсових робіт має відповідати цілям навчальної дисципліни та бути тісно пов'язаною з практичними потребами майбутньої професії.

Неодмінним елементом вступної частини будь-якої наукової роботи є *науковий апарат*.

Складові наукового апарату залежать від типу дослідження (курсова чи дипломна робота) та рівня освіти («фаховий молодший бакалавр» або «бакалавр»).

Курсові роботи

№ з/п	Ступінь освіти	Складники наукового апарату
1.	«фаховий молодший бакалавр»	мета дослідження, завдання дослідження, методи дослідження, структура роботи
22 .	«бакалавр»	мета дослідження, завдання дослідження, об'єкт дослідження, предмет дослідження, методи дослідження, структура роботи

Мета дослідження – це уявне, теоретичне передбачення кінцевого результату наукової роботи.

Завдання дослідження – це конкретні кроки, які необхідно здійснити для досягнення мети (вони деталізують загальну мету). Зазвичай визначають 3-4 основні завдання.

Об'єкт дослідження – це процес або явище правової сфери, яке обране для аналізу.

Предмет дослідження – це певний аспект об'єкта, що вивчається найбільш глибоко та детально.

Методи наукового дослідження – це прийоми й способи, які застосовуються для вирішення поставлених завдань. У курсових роботах вони наводяться переліком.

Структура роботи – це перелік основних складових наукового дослідження із зазначенням загального обсягу сторінок, кількості сторінок основного тексту, кількості використаних джерел та наявності додатків.

Приклади формулювання наукового апарату курсових робіт наведені у додатках А, Б.

2.2 Вибір методів дослідження

Методи наукового дослідження обираються з урахуванням кількох важливих факторів:

1. Тип наукової роботи (теоретичне або прикладне дослідження).

Теоретичне дослідження базується переважно на теоретичних методах, хоча можливе й застосування емпіричних методів. Прикладне дослідження використовує порівняльні та історичні методи для аналізу й оцінки правових явищ.

2. Завдання та зміст дослідження.

Важливо чітко визначити, які саме аспекти теми вивчаються за допомогою тих чи інших методів. Це забезпечує логічну обґрунтованість вибору дослідницьких методів відповідно до поставлених завдань.

3. Комплексний підхід у використанні методів.

Дослідження має ґрунтуватися на поєднанні кількох методологічних підходів для всебічного розгляду проблеми.

2.3 Вимоги до структури роботи

Структура наукової роботи включає такі основні елементи:

1. Титульна сторінка
 2. Зміст
 3. Вступ
 4. Основна частина (поділяється на розділи та підрозділи; зазвичай робота містить 2-3 розділи залежно від її типу)
 5. Висновки
 6. Список використаних джерел
 7. Додатки
- Зразок оформлення титульної сторінки та змісту роботи наведено в додатках В, Г.

Рекомендований обсяг основного тексту роботи

№ з/п	Ступінь освіти	Вид наукової роботи	Обсяг основної частини роботи
1	«фаховий молодший бакалавр»	курсова	25-30
2	«бакалавр»	курсова	30-35

2.4 Вимоги до написання вступу

Вступ – це початковий розділ наукової роботи, що передує основній частині та формує загальне уявлення про зміст дослідження. Оптимальний обсяг вступу для курсових робіт становить 2-3 сторінки.

Структура вступу:

1. Актуальність дослідження.
2. Ступінь вивченості проблеми.

3. Науковий апарат (його складові були розглянуті раніше).

Актуальність дослідження підтверджується:

- аналізом державних нормативно-правових актів;
- виявленням суперечностей та недоліків у сучасних правових відносинах (див. Додаток Д).

Ступінь дослідженості проблеми визначається на основі переліку науковців, які займалися розробкою цієї теми. (Додаток Е).

2.5 Рекомендації до написання основних розділів курсової роботи

Перший розділ основної частини наукової роботи містить теоретичний аналіз досліджуваної проблеми. Він може складатися з 2-3 підрозділів, у яких розглядаються:

- історичний розвиток проблеми;
- теоретичні засади досліджуваного явища;
- аналіз сучасного стану проблеми.

Під час історико-правового аналізу важливо:

1. Пояснити, чому той чи інший науковець зробив внесок у дослідження, що нового він відкрив.
2. Розглянути сутність явища через призму правової традиції.
3. Виділити ключові положення, які наука накопичила на цей момент.

Під час аналізу теоретичних засад необхідно: визначити основні поняття досліджуваної проблеми та логічно їх пояснити; аналізувати наукові праці, порівнювати погляди вчених, узагальнювати їхні підходи.

Аналіз сучасного стану проблеми передбачає: вивчення нормативно-правових документів (закони, стандарти тощо); аналіз навчально-методичних матеріалів (програм, підручників, посібників); огляд публікацій у юридичних виданнях для

виявлення досягнень, труднощів та суперечностей у досліджуваній сфері.

Другий розділ наукової роботи містить детальний опис процесу дослідження відповідно до його предмета та мети. Він може складатися з 2-3 підрозділів.

У другому розділі необхідно: визначити й теоретично обґрунтувати основні шляхи, умови, методи та засоби досягнення мети дослідження; пояснити логіку наукового пошуку та описати його хід. Якщо дослідження має прикладний характер, другий розділ можна поділити на дві частини:

Перша частина – визначення й обґрунтування аспектів наукового пошуку, зазначених у предметі дослідження.

Друга частина – опис експериментальної перевірки отриманих результатів і їх практичного застосування.

У курсових дослідженнях може бути і 3 розділи. Останній присвячується аналізу і порівняльній характеристиці зарубіжного законодавства, досвіду та юридичній практиці.

2.6 Вимоги до формулювання висновків

Висновки – це міркування автора дослідження, які логічно випливають із ключових положень розділів. Вони є завершальним етапом наукової роботи, висвітлюють основні тези, що підлягають публічному захисту.

Рекомендований обсяг *висновків* у курсовій роботі – 1-2 сторінки.

Основні вимоги до висновків:

1. Відповідність висновків поставленим завданням, визначеним у структурі дослідження. Висновки необхідно нумерувати.

2. Чіткість викладення матеріалу.

3. Конкретність змісту.

4. Лаконічність формулювань.

5. Переконливість та аргументованість.

При формулюванні висновків варто використовувати такі слова: *проаналізовано, виявлено, уточнено, обґрунтовано, визначено, доведено* тощо.

Після кожного розділу слід наводити 2-3 узагальнюючі речення. Це сприятиме тому, що підсумкові висновки наприкінці роботи будуть структурованими та логічно взаємопов'язаними.

У загальних висновках відображаються найважливіші теоретичні й практичні результати, отримані у процесі дослідження. Вони повинні включати визначення розв'язаної наукової проблеми, її значення для розвитку науки та практичного застосування.

Далі необхідно сформулювати рекомендації щодо теоретичного та прикладного використання отриманих результатів.

Якщо курсова робота має теоретичний характер, у висновках потрібно зазначити можливості наукового впровадження отриманих даних або подати рекомендації щодо їх практичного застосування.

Також слід наголосити, що мета дослідження досягнута, а всі поставлені завдання виконані (Додаток Ж).

2.7 Вимоги до оформлення посилань

Усі запозичені з різних джерел твердження мають супроводжуватися відповідними посиланнями.

Посилання в тексті оформлюються за зразком: [4].

Якщо зазначається одразу кілька джерел, це оформлюється так: [3; 5; 16].

При цитуванні конкретного фрагмента необхідно вказувати сторінки: [3, с. 67], де 3 – номер джерела у списку використаних матеріалів, 67 – відповідна сторінка.

Квадратні дужки проставляються наприкінці речення перед крапкою.

2.8 Вимоги до оформлення таблиць та рисунків

Таблиці розташовуються безпосередньо після першого згадування про них у тексті. Має бути вказівка на відповідну таблицю, наприклад: «...статистичні дані подані у табл. 2.3».

Над таблицею у правому верхньому куті зазначають слово «Таблиця», після чого вказують її номер (номер розділу та порядковий номер у межах цього розділу, наприклад: Таблиця 2.3 – третя таблиця другого розділу).

Кожна таблиця повинна мати заголовок, розміщений над нею та виділений напівжирним шрифтом.

Якщо таблиця продовжується на наступній сторінці, над подальшими частинами слід зазначати: «Продовження табл. 2.3». Приклад оформлення таблиці наведено у Додатку 3.

Графічні матеріали (фотографії, схеми, графіки, діаграми, карти) позначаються словом «Рис.» та розміщуються безпосередньо після першого їх згадування у тексті. Має бути посилання, наприклад: «Система органів державної влади (рис. 1.2)».

Номер рисунка формується з номера розділу та його порядкового номера у межах цього розділу, між якими ставиться крапка (Рис. 1.2 – другий рисунок першого розділу).

Кожен рисунок повинен мати назву, що розташовується після його номера та оформлюється курсивом.

Приклад правильного оформлення графічних матеріалів наведено у Додатку И.

2.9 Вимоги до оформлення списку використаних джерел

Цей розділ відображає джерельну базу дослідження. Кількість використаних джерел залежить від масштабності роботи, її спрямованості та ступеня опрацьованості теми.

Рекомендовано, щоб на кожну сторінку основного тексту припадало щонайменше одне джерело.

Нестача джерел може свідчити про поверхневий рівень аналізу, а надмірна їх кількість – про компілятивний характер роботи.

До списку джерел включають:

- нормативно-правові акти;
- праці провідних спеціалістів у відповідній сфері;
- словники та енциклопедії;
- сучасні наукові публікації, що стосуються тематики дослідження.

Розташування джерел у списку може бути здійснене за такими принципами:

- у хронологічному порядку;
- за черговістю посилок у тексті;
- в алфавітному порядку (цей метод рекомендується для курсових і дипломних робіт).

Приклади оформлення бібліографічного опису наведено у Додатку К.

2.10 Вимоги до оформлення додатків

Додатки не є обов'язковою частиною дослідження, але їх наявність підвищує рівень довіри до отриманих результатів та підтверджує їхню достовірність.

Варто додавати додатки у випадку, якщо теоретичний, емпіричний або практичний матеріал має значний обсяг.

До додатків можуть входити:

- таблиці та графіки;
- анкети, опитувальники тощо.

Основні вимоги до додатків:

1. Відповідність змісту дослідження.
2. Оптимальна кількість (регламент відсутній, але обсяг додатків не повинен перевищувати основну частину роботи).
3. Позначення додатків великими літерами українського алфавіту (окрім Г, Є, І, Ї, О, Ч, Ї).
4. Кожен додаток починається з нової сторінки.

5. Заголовок додатка виділяється напівжирним шрифтом.
6. На всі додатки мають бути посилання в основному тексті.

2.11 Загальні вимоги до оформлення тексту роботи

Роботу друкують на комп'ютері з однієї сторони аркуша білого паперу формату А 4 (210x297 мм), дотримуючись таких вимог:

Шрифт	Times New Roman
Розмір	14
Відстань між рядками	1,5 інтервали
Верхнє, нижнє поле	20 мм
Ліве поле	25-30 мм
Праве поле	10-15 мм
Розташування	книжне

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», – друкують великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Відстань між заголовками (за виключенням заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам.

Кожну структурну частину (за виключенням заголовка пункту) треба починати з нової сторінки.

Нумерація сторінок подається арабськими цифрами у правому верхньому куті (починаючи зі змісту). Крапка після номеру сторінки не ставиться. У нумерації враховуються всі аркуші, включаючи список використаних джерел та додатки. На титульній сторінці номер не ставиться, але він ураховується в загальну кількість сторінок. Таким чином, нумерація починається зі змісту, який позначається 2 і так далі.

РОЗДІЛ 3

ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1 Основи академічної доброчесності

Відповідно до Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» (Наказ № 176 від 26 грудня 2024 року) курсові роботи підлягають обов'язковій перевірці на плагіат та дотримання принципів академічної доброчесності, тому підхід до її виконання повинен бути відповідальним.

Система забезпечення академічної доброчесності, запобігання та виявлення академічного плагіату є невід'ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти і включає в себе:

- 1) заходи, спрямовані на ознайомлення учасників освітнього процесу із поняттями та вимогами академічної доброчесності;
- 2) виявлення порушень академічної доброчесності учасниками освітнього процесу;
- 3) порядок прийняття відповідних рішень за порушення вимог академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації;
- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з

особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Виконану та оформлену відповідно до вимог курсову роботу потрібно подати для перевірки у визначені терміни. Курсові роботи та результати їх перевірки оприлюднюються на платформі дистанційного навчання. Роботи, що містять ознаки академічного плагіату, до захисту не допускаються. Якщо вони мають допустимий відсоток запозичень, за рішенням комісії можуть повертатися здобувачу освіти для доопрацювання та повторної перевірки.

Рекомендованою є така шкала оцінки залежно від кількісного показника рівня оригінальності твору:

Для курсових проєктів (робіт) здобувачів ОПР «фаховий молодший бакалавр», ОС «бакалавр»	Рівень оригінальності твору	Рекомендована дія
понад 60%	Високий	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням. Передається на розгляд Експертній комісії
від 30% – для здобувачів ОПС фахового молодшого бакалавра, ОС молодшого бакалавра, студентів 1-2 курсів бакалаврату; 35% – для студентів 3-4 курсів бакалаврату	Задовільний	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів. Передається на розгляд Експертній комісії, яка визначає необхідність повторної перевірки

20-29% – для здобувачів ОПС фахового молодшого бакалавра, ОС молодшого бакалавра, студентів 1-2 курсів бакалаврату; 30-34% – для студентів 3-4 курсів бакалаврату	Низький	Наявні певні ознаки академічного плагіату, але матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність доопрацьованого твору
Нижче 20% – для здобувачів ОПС фахового молодшого бакалавра, ОС молодшого бакалавра, студентів 1-2 курсів бакалаврату; Нижче 30% – для студентів 3-4 курсів бакалаврату	Неприйнятний	Наявні істотні ознаки плагіату. Матеріал до розгляду не приймається

3.2 Вимоги до доповіді під час захисту курсової роботи

Тривалість доповіді залежить від виду курсової роботи та ступеня освіти.

Рекомендована тривалість доповіді під час захисту курсової роботи

№ з/п	Ступінь освіти	Вид курсової роботи	Тривалість доповіді
1.	«фаховий молодший бакалавр»	курсова	5-7 хв.
2.	«бакалавр»	курсова	5-7 хв.

Загальні правила підготовки доповіді:

- Рукопис виступу бажано мати у роздрукованому вигляді.
- Важливі слова, словосполучення та ключові фрази варто виділяти.

- При підготовці тексту доцільно залишати широкі поля для можливих доповнень і приміток.

- Доповідь повинна мати чітку структуру.

Орієнтовна структура доповіді:

- Оголошення теми дослідження, пояснення її актуальності та рівня наукової опрацьованості.

- Формулювання основних положень дослідження.

- Короткий огляд змісту розділів роботи.

- Представлення загальних висновків.

Загальні правила доповідання:

- Під час виступу необхідно переказати або зачитати заздалегідь підготовлені тези.

- Варто заздалегідь продумати інтонацію та логічні акценти у промові.

- Бажано доповнювати доповідь мультимедійною презентацією.

3.3. Захист курсової роботи

Метою захисту курсової роботи є перевірка рівня самостійності здобувача освіти у виконанні дослідження та оцінка його розуміння матеріалу.

Захист відбувається згідно із затвердженим розкладом у присутності академічної групи, керівника роботи, а також за можливості – викладачів кафедри чи здобувачів освіти інших груп.

Етапи захисту:

1. Виступ здобувача освіти з доповіддю про основні аспекти дослідження.

2. Запитання до автора роботи.

3. Відповіді здобувача освіти на поставлені запитання.

4. Обговорення зауважень і рекомендацій комісії та керівника.

5. Оголошення рішення керівника щодо оцінки роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балицька Т. В. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів і курсантів I курсу в умовах кредитно-модульного навчання. МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ. Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2015. 48 с.
2. Вимоги до написання та захисту курсових робіт : навч.-метод. посіб. / упоряд. Б. С. Кришук, О. М. Севастьянова. Хмельницький : ХГПА, 2011. 53 с.
3. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. URL: https://dbn.co.ua/load/normativy/dstu/dstu_8302_2015/5-1-0-1773 (дата звернення 11.01.2025).
4. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Слово, 2014. 240 с.
5. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Кондор, 2016. 206 с.
6. Кудіна В. В., Соловей М. І., Спіцин Є. С. Педагогіка вищої школи. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ : Ленвіт, 2017. 194 с.
7. Методичні рекомендації до написання і оформлення кваліфікаційних робіт / упорядники Н. В. Крохмаль, Г. О. Нестеренко. вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. 52 с.
8. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Викладач вищої школи : психолого-педагогічні основи підготовки / за заг. ред. О. Г. Мороза. Київ : НПУ, 2006. 206 с.
9. Опорно-інструктивні матеріали до написання та захисту курсових і дипломних робіт з педагогіки: метод. посіб. (видання 3 перероблене) / укладачі О. Л. Шквир та Г. І. Дудчак. Хмельницький : ХГПА, 2024. 50 с.
10. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини «Україна» : наказ ЗВО Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» від 26

грудня 2024 р. № 176. URL: [№ 176 Polozhennya Antiplagiat zi zminamy 24.pdf](#) (дата звернення: 10.02.2025).

11.Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення 11.01.2025).

12.Про фахову передвищу освіту : Закон України: від 06.06.2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>

13.Програма написання курсових робіт для студентів педагогічних спеціальностей / укладач Л. В. Артемова. Київ, 2014. 19 с.

14.Філінюк А. Г., Трембіцький А. М. Наукова робота студента: методичні рекомендації для студентів і магістрантів усіх спеціальностей і форм навчання. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2017. 75 с.

15.Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підруч. 3-тє вид., стер. Київ : Знання-Прес, 2013. 295 с.

16.Шквир О. Л. Методика педагогічного дослідження у початковій школі : навч. посіб. Хмельницький : ХГПА, 2012. 82 с.

17.Шквир О. Л. Ступенева підготовка майбутніх учителів початкової школи до проведення педагогічних досліджень : моногр. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 500 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад формулювання наукового апарату курсової роботи («фаховий молодший бакалавр»)

Тема: «Проблеми презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини».

Мета: полягає в комплексному дослідженні принципу презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини у кримінальному процесі.

Завдання дослідження:

– проаналізувати історію становлення засади презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини у кримінальному процесі;

– визначити поняття засади презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини у кримінальному процесі;

– проаналізувати особливості засади презумпції невинуватості в кримінальному провадженні;

– дослідити роль та значення принципу презумпції невинуватості в механізмі захисту прав і свобод людини;

– охарактеризувати зарубіжний досвід реалізації засади презумпції невинуватості в кримінальному процесі.

Методи дослідження: вивчення наукової літератури, аналіз, синтез, узагальнення, спостереження, вивчення передового досвіду.

Структура роботи: робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (30 найменувань). Основний зміст курсової роботи викладено на 30 сторінках.

Додаток Б

Приклад формулювання наукового апарату курсової роботи («бакалавр»)

Тема: «Кримінальна відповідальність за катування».

Мета: проведення системного аналізу національного законодавства, що регламентує і встановлює кримінальну відповідальність за катування та можливостей усунення помилок в кваліфікації цього виду злочину, а також перспектив удосконалення правового регулювання кримінальної відповідальності за катування.

Завдання дослідження:

- дослідити історію становлення та генезис кримінальної відповідальності за катування у світі та в Україні;
- обґрунтувати теоретичні аспекти та законодавчу регламентацію кримінальної відповідальності за катування;
- визначити об’єктивні та суб’єктивні ознаки катування;
- намітити перспективи удосконалення кримінальної відповідальності за катування в Україні.

Об’єкт дослідження: є суспільні відносини, що виникають у зв’язку з вчиненням катування, а також застосуванням кримінально-правових норм про відповідальність за цей злочин в Україні та світі.

Предмет дослідження: кримінальна відповідальність за катування: теоретичні, правозастосовні та порівняльно-правові аспекти.

Методи дослідження: історико-правовий – що був застосований при розкритті визначальних рис генезису кримінальної відповідальності за катування в Україні та іноземних державах (розділ 1); логіко-граматичний – при встановленні змісту та сутності низки ключових кримінально-правових понять і термінів, що вживаються у курсовій роботі, а також їх науковому тлумаченні (розділи 1–3); системно-структурний – при з’ясуванні конструктивних особливостей складу катування, ролі та значення його елементів й ознак (розділи 2 і 3); статистичний – при вивченні конкретних

статистичних даних, а також кількісних та якісних показників злочинності, пов'язаної із застосуванням катувань (розділи 1–3); моделювання – при формулюванні пропозицій щодо удосконалення КК України та правозастосовної практики (розділ 3, висновки).

Апробація дослідження. Основні результати дослідження обговорено на Всеукраїнській науково-практичній конференції: «Навчання і виховання в інклюзивному освітньому просторі: теорія та практика» (Хмельницький, 2025). Результати дослідження висвітлено в 1 публікації.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (35 найменування). Основний зміст курсової роботи викладено на 32 сторінках.

Додаток В
Зразок оформлення титульної сторінки до курсової роботи

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти

«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Хмельницький інститут соціальних технологій

Кафедра правових та інформаційних технологій

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни Кримінальний процес

на тему: «ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ»

Виконав:

здобувач освіти 3 курсу
заочної форми навчання
спеціальності «Право»
групи ЗПЗ-21-1
Єгоров Володимир Андрійович

Науковий керівник:

к.ю.н., доцент Кожушко О.О.

Хмельницький – 2025 р.

Додаток Г
Зразок оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО СЛІДСТВА В СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	5
1.1. Загальні положення.....	5
1.2. Особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх.....	7
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ПОПЕРЕДНЬОГО РОЗСЛІДУВАННЯ У СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	10
2.1. Повідомлення про підозру.....	10
2.2. Виклик та допит неповнолітнього.....	11
2.3. Затримання та тримання під вартою неповнолітньої особи.....	14
РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ У СПРАВІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНЬОГО.....	18
3.1. Участь захисника у справі.....	18
3.2. Звільнення від відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру.....	20
ВИСНОВКИ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	26

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1. Суб'єкт правопорушення та його особливості у різних галузях (інститутах) права.....	6
Розділ 2. Об'єктивна сторона правопорушення, її ознаки. Причинний зв'язок між правопорушенням та його наслідками...	9
Розділ 3. Суб'єктивна сторона правопорушення: вина, її форми – навмисність та необережність.....	13
Розділ 4. Правомірне заподіяння шкоди.....	16
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	25

Додаток Д

Приклад обґрунтування актуальності дослідження

Тема: «Особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх».

Актуальність дослідження. Неповнолітні є найбільш незахищеною категорією соціальних суб'єктів, які потребують особливої уваги та турботи з боку суспільства та держави в процесі реалізації ними своїх прав та свобод. Досягнення справедливості та встановлення істини по справі пов'язані з необхідністю одержання об'єктивної інформації та розуміння слідчим процесу формування показань малолітніх та неповнолітніх, а також врахування їх соціально-психологічних особливостей, притаманних різним віковим групам. Адже, притягнення до відповідальності неповнолітніх, має певні особливості, які повинні бути відображені в законах України та усіх правових нормах. Неповнолітні повинні, з одного боку, знати і розуміти, що вони, як і всі громадяни, зобов'язані дотримуватись встановлених правил поведінки, та поважати закони, адже за кожне правопорушення є відповідальність. А з іншої сторони, застосування кримінальних норм до неповнолітнього повинне здійснюватися на засадах справедливої оцінки скоєного проступку та застосування заходів відповідного примусу, а також повинне здійснюватися забезпечення їх прав на захист.

Додаток Е
Приклад формулювання ступеня дослідженості
проблеми

Тема: «Проблеми кримінальної відповідальності за катування».

Ступінь дослідженості проблеми. Дослідженням зазначених питань займалися такі науковці, як: К. Катеринчук, В. Куц, Л. Левицька, В. Маляренко, А. Музика, В. Навроцький, А. Савченко, В. Сташис, М. Хавронюк, С. Яценко та ін. Однак, серед українських науковців, праці яких були присвячені кримінально-правовій боротьбі з катуваннями немає єдиної позиції у поглядах на застосування ст. 127 КК України. Тому нині питання кримінальної відповідальності за катування в контексті міжнародного та національного досвіду потребує комплексного наукового розроблення.

Додаток Ж

Приклад формулювання висновків

Проведене дослідження допомогло дійти таких висновків:

1. Презумпція невинуватості визнається однією з основоположних засад, насамперед, кримінального судочинства в правовій державі. Водночас вона є важливим елементом права на справедливий суд, гарантованого статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних, яка є частиною національного законодавства в силу статті 9 Конституції України – як міжнародний договір, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України. Вперше презумпція невинуватості як правова норма була закріплена у французькій Декларації прав людини і громадянина 1789 р.

2. Принцип презумпції невинуватості полягає в тому, що особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Примітно, при цьому, що жодна особа не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину. Дослідивши основні постулати даного принципу необхідно зробити висновок про те, що обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях, а при цьому всі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь. Саме вищезазначені постулати і становлять зміст принципу презумпції невинуватості.

3. З прийняттям нового КПК в 2012 році презумпція невинуватості отримала більш чітке закріплення у вітчизняному кримінально-процесуальному законодавстві. Статтею 17 КПК визначається, що особа вважається невинуватою у вчиненні кримінального правопорушення і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено у порядку, передбаченому КПК, і встановлено обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили. Фактично, дане положення відтворює положення статті 62 Конституції України

та основних міжнародних нормативних актів. В розрізі кримінального провадження актуальним виглядає твердження про те, що недоведена вина рівнозначна і рівносильна доведеній невинуватості. Знову ж таки в даному випадку відмічаємо, що всі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на користь такої особи.

Принцип забезпечення доведеності вини полягає в тому, що закон наділяє суб'єктів, уповноважених здійснювати функцію кримінального переслідування та підтримання державного обвинувачення в суді, комплексом повноважень та процесуальних можливостей довести вину особи в усіх випадках, коли нею дійсно був вчинений злочин, а на інших суб'єктів процесу покладає обов'язки сприяти та (або) не перешкоджати цьому протиправними методами.

4. Значення презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини, полягає в тому, що даний принцип гарантує реальну, а не лише декларативну рівність можливостей держави й окремої особи та забезпечує змагальність процесу кримінального провадження, надає громадянам значні можливості для захисту своїх прав, свобод та інтересів.

5. Презумпція невинуватості в зарубіжних країнах є фундаментом правосуддя, постає у ролі керівного початку, яким повинні керуватися правоохоронні органи і суди, саме тому конституціями усіх демократичних країн світу закріплюється даний принцип. Презумпція невинуватості – це гарантія захисту громадян від свавілля правоохоронних органів, передчасного осуду та збереження репутації та честі особи. Порушення принципу презумпції невинуватості призводить не лише до порушення права конкретної особи, а й до негативного іміджу держави на міжнародній арені та чималих витрат з кишень громадян держав-порушниць.

Додаток 3
Приклад оформлення таблиць

Таблиця 1.1.

Система надання соціальних послуг [67]

Уповноважені органи	Отримувачі соціальних послуг	Надавачі соціальних послуг
Мінсоцполітики	Отримувачі	Надавачі (державні та недержавні)
Місцеві держадміністрації	Об'єднання отримувачів	Об'єднання надавачів
Органи місцевого самоврядування (у тому числі ОТГ)		Об'єднання працівників

Додаток И

Приклад оформлення ілюстрації

Система роботи класного керівника початкової школи має свої особливості (рис. 1.2).

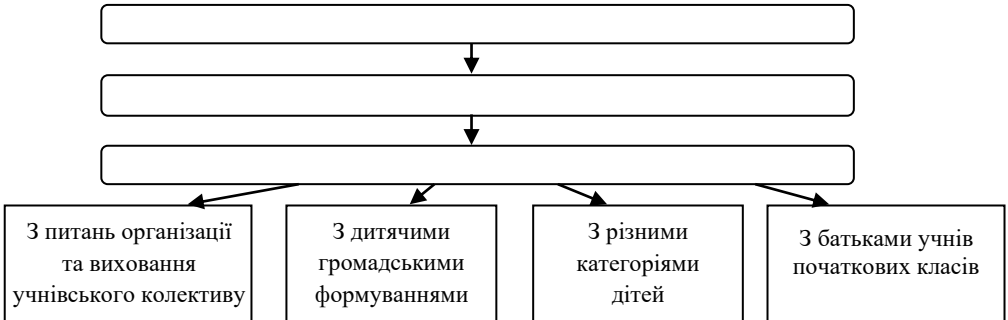

Рис.1.2 Система роботи класного керівника початкової школи

Додаток К
Приклади бібліографічного опису, який наводять у
списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автори	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автори	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири і більше авторів	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Без автора	Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. Київ : Грані-Т, 2007. 119 с. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. Київ : Грамота, 2007. 638 с.
Багатотомні видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.

Автореферати дисертацій	Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.
Дисертації	Жерноклеєв О. С. Національні секції австрійської соціал-демократії в Галичині й на Буковині (1890–1918 рр.) : дис. ... доктора іст. наук : 07.00.02 / Жерноклеєв Олег Станіславович. Чернівці, 2007. 476 с.
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2019. 96 с. або Конституція України: прийнята від 28 червня 1996 року. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 03.09.2019 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80. (дата звернення: 16.10.2019). Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII. Голос України. 2018. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
Архівні документи	Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.
Патенти	Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплюшної Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).

Стандарти	Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. – [Чинний від 2006-01-01]. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 231 с. – (Національний стандарт України).
Каталоги	Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні показники	Микола Лукаш : біобібліогр. показч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні показники (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Харків, 2013. С. 205–212. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
Частина видання: довідкового видання	Кучеренко І. М. Право державної власності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.
Частина видання: продовжуваного видання	Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.

	Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. Проблеми законності. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92. Коломоець Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. Право України. 2017. № 5. С. 71–79.
Електронні ресурси	Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. Наука та інновації. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006 .

Додаток Л

Орієнтовні теми курсових робіт

Цивільне право (Особлива частина)

1. Укладення, зміна та розірвання цивільно-правового договору.
2. Поняття та принципи виконання зобов'язань.
3. Цивільно-правове регулювання іпотеки як способу забезпечення виконання зобов'язань.
4. Множинність осіб у зобов'язанні.
5. Договір купівлі-продажу у роздрібній торгівлі.
6. Цивільно-правовий аспект захисту прав споживачів.
7. Договори довічного утримання як специфічний вид договору з передачі майна у власність.
8. Авторські договори: поняття, види та їх зміст.
9. Цивільно-правова характеристика договору перевезення вантажів автомобільним транспортом.
10. Недоговірні зобов'язання: поняття, види та підстави виникнення.
11. Поняття правочину у цивільному праві.
12. Напрями вдосконалення аліментних правовідносин в Україні.
13. Поняття змісту і форми правочину.

Цивільний процес

1. Процесуальне становище суб'єктів, які захищають в справах, що виникають з сімейних правовідносин, інтереси інших осіб від свого імені.
2. Процесуальні особливості участі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в цивільному судочинстві.
3. Збір доказів у цивільному процесі.
4. Процесуальні особливості допиту сторін, третіх осіб, їх представників як свідків у цивільному судочинстві та їх правовий імунітет.
5. Сучасні форми інформування учасників цивільного процесу.

- 6.Позов та його елементи в цивільному процесі.
- 7.Процесуальний порядок прийняття відмови від позову і визнання позову в цивільному судочинстві.
- 8.Позовне провадження у справах з авторських правовідносин у цивільному судочинстві України.
- 9.Процесуальні особливості розгляду справ про розірвання шлюбу.
- 10.Процесуальні особливості розгляду справ про визнання цивільного договору недійсним.
11. Порядок виконання аліментних зобов'язань батьків і дітей.
12. Поняття та критерії цивільної юрисдикції.

Кримінальне право

1. Злочин та кримінальний проступок.
2. Вчення про склад злочину у вітчизняній та зарубіжній доктрині.
3. Спеціальний суб'єкт злочину.
4. Форми множинності: теоретичні та прикладні аспекти.
5. Поняття криміналізації та декриміналізації в кримінальному праві України.
6. Кримінальна відповідальність за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.
7. Кримінальна відповідальність за ухилення від призову (статті 335 і 336 Кримінального кодексу України).
8. Кримінальна відповідальність за ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період чи у разі проведення цільової мобілізації.
9. Кримінальна відповідальність за злочини проти працівників правоохоронних органів (статті 342, 343, 345 347 і 348 Кримінального кодексу України).
- 10.Поняття військового злочину: загальна характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак.
- 11.Сутність та природа правоохоронної діяльності в Україні.

12.Кримінальна відповідальність за залишення в небезпеці.

13.Особливості кримінального законодавства України.

14.Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.

15.Сутність та значення державної політики протидії корупції.

Кримінальний процес

1. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини.

2. Забезпечення особистої недоторканності, недоторканності житла чи іншого володіння особи у кримінальному провадженні.

3. Змагальність і диспозитивність у кримінальному провадженні.

4. Слідчий у кримінальному процесі: завдання, повноваження.

5. Предмет і межі доказування у кримінальному провадженні.

6. Кримінально-процесуальне доказування та особливості його здійснення на різних стадіях кримінального провадження.

7. Відшкодування шкоди у кримінальному провадженні.

8. Запобіжні заходи і їх застосування під час досудового розслідування.

9. Затримання особи як запобіжний захід.

10.Тримання під вартою під час досудового розслідування.

11.Особливості досудового розслідування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх.

12.Види експертиз за процесуальною ознакою.

13.Сучасні тенденції антикорупційної стратегії в Україні.

ВАЖЛИВО!!! Студент може обрати будь яку іншу тему курсової роботи з визначених дисциплін, не зазначену у переліку, ПОПЕРЕДНЬО ПОГОДИВШИ ЇЇ З ВИКЛАДАЧЕМ.

Навчально-методичне видання

Укладач:

Кожушко О. О.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАПИСАННЯ ТА
ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
ОСВІТНІХ СТУПЕНІВ «ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ
БАКАЛАВР» ТА «БАКАЛАВР»**

*галузі знань 81 «Право»
спеціальності 081 «Право»*

Матеріали подано в авторській редакції

Підписано до друку 15.05.2021. Формат 30×42/4.
Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 5,16.
Обл. вид. арк. 1,0. Наклад 50 прим.